

D
A
L
G
A
M
A
N
I
N
I
R
I
T
Ü
R
K
S
E
L
P
O
M
A
N

HASAN TÜRKSEL
ZAMANIN
DALGALARI

Can Çağdaş

Zamanın Dalgaları, Hasan Türksel

© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Abdullah Ezik

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No: 3/4

Zeytinburnu/İstanbul

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-6496-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

HASAN TÜRKSEL
ZAMANIN
DALGALARI

ROMAN

♥can

HASAN TÜRKSEL, 1980'de İzmir'de doğdu. Halen Hollanda'nın Utrecht şehrinde yaşıyor. 2017'de Utrecht Üniversitesi Edebiyat Çevirmenliği programını tamamladı. Edebiyat dergilerinde öykü, deneme, söyleşi ve çevirileri yayımlandı. Çevirdiği kitaplar: *Korkunç Yüzme Antrenörü*, *Korkunç İkizler*, *Çözüm Bakanlığı*, *Gece Yarısı*, *Canavarlar Geldiğinde* (Can Çocuk Yayınları), *Babam Bir Çalıya Dönüştüğünde*, *Cik!* (Çınar Yayınları), *Savaş ve Terebentin* (Everest Yayınları).

Annem ve babam için

*Bir kitabı bir fotoğrafa bakar gibi okumak
mümkün müdür?*

I

Yeni yılın ilk pazar günü safran sarısı bir güneş bulutların ardında bir görünüp bir kaybolurken, Den Haag'daki Alberto Manguel söyleşisine gitmek için hazırlık yapıyordum. Yazar Manguel'in ismine ilk kez birkaç hafta önce J.L. Borges hakkında yazılmış bir deneme metnini okurken rastlamıştım. Öğrendiğim kadarıyla genç yaşta namıdiğer kör kâhine kitaplar okuyup onunla uzun sohbetler eden, birçok meslektaşını kısıktırarak şekilde dünyanın farklı noktalarında yaşamış bir yazardı kendisi. Üstelik yaptığı karakalem çizimlerle eli gerçek anlamda kalem tutan bir sanatçydı. Bu yazıya rastladıktan bir ya da iki gün sonra olmalı, bir internet sitesinde Bay Manguel'in Lahey'deki edebiyat festivaline davetli olduğunu görünce onu daha yakından tanımam gerektiğini düşündüm ve hiç vakit kaybetmeden bir kitabını satın alıp okumaya başladım. Böylesi tuhaf ve sık karşılaşmaların iyi ya da kötü akılda kalıcı anılar bıraktığına daha önce birçok kez şahit olmuşum, o nedenle bu söyleşiyi birlikte hem bir yazar hem de bir okur olarak hayatımda birtakım değişimlerin gerçekleşme ihtimali hiç de az değildi. Çantamı ve arabanın anahtarını aldıktan sonra artık neredeyse hazırdım. Yol üzerinde ailesinin evine bırakacağım eşim Esther de benimle geliyordu. Saate bak-

tığımında on ikiye on vardı. Henüz yeterli vaktim olsa da bir an önce yola koyulmamız lazımdı, aksi takdirde söyleşiye geç kalacağıma dair bir hissin –tıpkı çok eski bir anı gibi– yol boyunca içten içe yakamı bırakmayacağını gayet iyi biliyordum.

Yaşadığımız ufak kasaba, Vleuten, herhangi bir pazar gününden farksızdı yine: Kiliseden çıkan birkaç kişi enikonu dar ve karanlık sokakta sessizce yürürken her şey bir kez daha yüzyıllar öncesinin sakinliği içinde ilerliyordu sanki. Bana ölçülemezmiş gibi gelen bu birkaç dakikanın ardından arnavutkaldırımı taşların üzerinden sallanarak geçip otoyola çıktığımızda tıpkı dün gece olduğu gibi göç ve göçmenlik sorunları hakkında konuşmaya başladık. Birbirinden tahta çitlerle ayrılan çiftliklerin, atkestanesi ya da porsuk olduğunu tahmin ettiğim ağaç dizilerinin yanından geçip küçük bir yerleşim yeri olan Reeuwijk'e varıncaya dek birkaç detay hariç genellikle birbirimizi destekleyen şeylerden bahsettik. Bu detaylar eşimin avukat olması nedeniyle daha çok uygulama konularıyla ilgiliydi; örneğin Esther, daha önce bir-

çok kez dile getirdiği gibi benim yine iflah olmaz bir hayalci olduğumu söylüyor, gülmek ile gülmemek arası bir yüz ifadesiyle herkesin istediği yerde yaşama hakkı fikrimin kaostan başka bir şey getirmeyeceğini iddia ediyordu. Açıkçası ona tam anlamıyla katılmasam da hak vermeden de edemiyordum. Özellikle son birkaç haftadır televizyon kanallarında yayınlanan ve dünyanın birçok farklı köşesinde çekilmiş video görüntülerini izlediğimde yaşanan sorunun artık kabul edilemez bir boyuta ulaştığını görüyor; yüzlerce, hatta binlerce insanın günlerce aç susuz yürüdüğüne, dikenli tellerin üzerinden atladığına, küçük lastik bir botta bazen açıklıktan bazen çıkan bir kavgadan ya da kimi romantiklerin dile getirdiği gibi Poseidon'un serseri bir oyunu yüzünden ölümlerle tanışmalarına şahit oluyordum sürekli. Aslında yalnızca bu görüntülere bakarak bile onun söylediklerine katılabilirdim ancak insanların, özellikle de ülke yöneticilerinin tarih boyunca sürmüş onca savaşa karşı sınırlara karşı giderek artan inatçı yaklaşımlarını anlamakta hâlâ oldukça zorlanıyordum. Deniz kenarında veya ormanlık bir arazide dolaşırken büyük bir ihtimalle benzer duyguları yaşayacağınız insanları kendi seçmedikleri bir kaderden ötürü sınır dışında bırakmayı istemek bana çok saçma geliyordu. Bunu savunanların sık sık dile getirdiği gibi bu koşulları çıkarları doğrultusunda kullanmak isteyen kişiler olsa bile –denizde sert kayalıkların, ormanda yabancı bitkilerin olması gibi– hiçbirinin varlığın bütünlüğünü bozabileceğine inanmıyordum yine de.

Otoyolda biraz daha hızlandığımda sohbeta ara vermişçesine ikimiz de ansızın sustuk. Esther eski Volvo'nun penceresini biraz açtıktan sonra çantasından çıkardığı mentollü sigarasını yakıp gözlerini kırpmadan karşıya bakmaya başladı. Woerden'daki çok katlı iş merkezleri yavaş yavaş arkamızda kalırken arabanın içine yayılan tatlı dumanla birlikte yol boyunca uzayıp giderek insana

sonsuzluk hissi veren yeşil çayırları seyrettim bir süre. O an aklımdan ardı sıra birçok şey geçse de üniversite yıllarından Fransız ev arkadaşım Georges'un söylediği ve benim seneler içinde bir türlü unutamadığım sözlerini anımsadım yine birdenbire: *Bir ülke ya da sınırları hakkında söylenecek çok fazla bir şey yok Otto. Bana göre her ikisi de gerçek değil. Tıpkı bütün yaşadıklarımız gibi, bir illüzyon sadece.*

Bu konudaki hassasiyetimin en önemli nedeni kendimi bir yarı göçmen olarak görmemdi sanırım. Bu ülkeye geldiğimde henüz yedi yaşındaydım. Annem burada doğduğu için şüphesiz ben de bir yanıyla bu topraklara aittim ancak Atina'dan göçüşümüzün özellikle ilk yıllarında gerek dil öğrenme gerekse yeni arkadaş ve çevre edinme girişimlerimde sıkıntılar yaşamış, hep bir şeylerin eksik kaldığı duygusunu yenmeyi bir türlü becerememiştim. Vaktinden evvel dünyaya gelen prematüre bir bebek gibi sürekli olarak hayata henüz hazır olmadığını, yeni yerini yadırgadığını anlatmaya çalışan biri daha vardı sanki içimde. Çok sonraları, bu boşluğun tam olarak nerede olduğunu saptamaya çalıştığım o sıkıntı dolu yıllarda, karşıma hemen her seferinde babamın fotoğrafının çıktığını görecektim. Onunla kurduğum ilişki daha çok sevdiğim bir mekânın ansızın yıkılıp yerinden olmasına benziyordu, öyle ki, ne zaman kendisini özlediğimi hissedip düşüncelerimde ziyaretine gitsem geriye yalnızca dönülmez bir boşluk ve başkalaşmışlık kalıyordu. Yanılmıyorsam annemle onun hakkındaki son konuşmamızı ben on yaşımdayken yapmıştık. Gözyaşlarını engellemek için öfkesini öne çıkararak söylediği gibi babam birdenbire ortadan kaybolmamıştı belki, fakat bizi terk ettiği doğrudu. Evet, bugün halen o olayla ilgili birçok şeyi ayrıntılarıyla anımsayabiliyordum, özellikle onu son gördüğümüz akşamı zaman zaman belleğimin duvarlarını sabırla aşındırarak, anımsadıklarımı ise unutmamaya

çalışarak canlı tutmayı başarabilmiş ve ergenlik yıllarımdan itibaren bu anları defterime silip silip kim bilir kaç kez yeniden yazmışım. Kararsız bir öykü yazarının elinden çıkmışçasına yapılmış yüzlerce başlangıç ve aynı konu etrafında dönüp nereye varması gerektiğinden bir türlü emin olunamayan bir üslup vardı o sayfalarda. O geceyi net bir şekilde anımsayıp (gerçekten bu mümkün müydü?) ve öyle olmadığını bilsem de bazı denemelerimde babamla yaptığımız konuşmaları hatırlıyor ama ne kadar denersem deneyeyim onu aldığı karardan maa- lesef bir türlü geriye döndüremiyordum. An gelip saf görüntülerin üzerine koyu gri gölgeler düşüyor, kendimi bir tür çıkmaz sokakta buluyordum. Tüm bu olanların ve daha sonrasında kendime yaşattıklarımın beni ne kadar üzdüğünü söylememe gerek yok sanırım. İşte bu sebepten dolayı okuldan eve yine gözlerim yaşlı geldiğim bir gün, 1995 Şubat'ının o yağmurlu gecesinden geriye kalanları bir kutunun içerisine yerleştirip annemin evindeki izbe kilerde saklamayı yeğlemiştim. Böylece o gece ve çocukluğumun ilk dönemine ait her şeyle –özellikle onun gidişiyle birlikte adeta silinip kaybolan ilk ismimle– arama sonsuza kadar bir sınır çekmiş olacaktım. Ya da en azından ben öyle umuyordum.

Reeuwijk'teki A. Scheygrondlaan Sokak'tan içeriye girmeden yaklaşık on-on beş metre önce oldukça büyük bir kavak ağacı vardı. Yanından her geçişimizde onun meydan okurcasına duran güçlü gövdesini ve bulutlara dokunacakmışçasına uzayıp giden dallarını görüp tuhaf ve derin bir rahatlama hissi duyardım; ancak bu kez yapraksız bedeniyle daha çok bir açık deniz yelkenlisinin direğine benziyordu. Onu arkamda bıraktıktan sonra sola dönüp dar, çıkmaz sokağa girdim. Çiçek tarhlarıyla süslenmiş evlerin ön bahçesinde ve park halinde duran bazı arabaların üzerinde iki gün önceki yeni yıl kutlamasından kalan havai fişek ile diğer patlayıcı artıkları duru-

yordu halen. Anlaşılan henüz kimse tam olarak kendine gelememişti. Oğlumuz Daniel hemen her hafta sonu olduğu gibi yine Esther'in ailesinin evinde kalmıştı ve üst kattaki oyun odasından geldiğimizi görmüş olacak ki evin önünde durduğumda minik, solgun beyaz yüzünü kapının camına yaslamış, dışarıya bakarken bulduk onu. Esther arabadan çıkarken ona el salladım, o da bana bir öpücük yolladı. Dönüşte yine buradan, ailesinin evinden alacaktım onları. Yaptığım plana göre tek başıma birkaç saatliğine Den Haag'a gidip gelecektim. Aklımın bir köşesinde hâlâ on gün önce kitabını¹ okumaya başladığım Alberto Manguel için yapacağım seksen kilometrenin değip değmeyeceği sorusu duruyordu. Gerçi son günlerde çok fazla bir işim yoktu. Evde, kanepenin üzerinde salamuraya yatar gibi uzanıp yatıyordum. Dolayısıyla bu kısa seyahat buna bir son vermek için iyi bir başlangıç olabilirdi. Üstelik Den Haag'a gitmişken uzun süredir üzerinde çalıştığım ama sürekli ertelediğim bir planı hayata geçirmeyi istiyordum. Bir başka deyişle, günün neler getirebileceğine dair henüz hiçbir fikrim yoktu.

Kısa bir süre sonra tekrar gaza basarken onlara bir kez daha el salladım. Birkaç dakika sonra giderek kalabalıklaşmaya başlayan A12 otoyoluna çıktığımda içim tuhaf bir rahatlama hissiyle karışık bir heyecanla doldu. Zaman düşündüğümünden daha hızlı akıyordu sanki. Aklımın bir kenarında hâlâ gideceğim yere geç kalmamam gerektiği düşüncesi olduğundan duygularıma yeniden hâkim olabilmek için radyoda çalan parçanın sesini tamamen kıstım ve bir süre hiçbir şey düşünmeden, yalnızca araçların hızla aktığı gri yola konsantre olmaya çalıştım.

1. *Geceleyn Kütüphane*. (Aksi belirtilmedikçe bütün dipnotlar yazara aittir.)

Oysa bizim en önemli sorunlarımızdan biri zaman dabil bazı şeyleri asla unutamayıp sürekli batırlamamızdı belki de; öyle ki, unutilan çoğu şeyin genellikle hayatımızın en iyi anları olduğunun farkına yine sürekli ilerlermiş gibi yapan bu zaman yüzünden bir türlü varamıyor da olabilirdik. Bulduğum yerden istasyon ana binasının içinde oluşan tubaf ışık oyunlarına, mermer nişlere, kemerli pencerelere ve çok başka bir anlayışa ait olduğu ortada olan sembolere baktığımda aklıma ister istemez kutsal bir yerde olduğum fikri geliyordu. Sanırım buradayken bu histen kaçmanın kolay bir yolu yoktu.

Den Haag'daki Alberto Manguel söyleşisine gitmek için hazırlanan Otto'nun zihni giderek farklı meselelere takılır; okuduğu metinler, çektiği fotoğraflar, denizci babasının mektupları ve eşi Esther'in söylemleri üzerinden hayata dair yeni sorgulamaların önü açılır. *Zamanın Dalgaları*, farklı tarihsel aralıklarda sıçrayan, anlatıcının bilincinin bütün çıplaklığıyla dışarı vurduğu, kurmacayla kurmaca dışı arasındaki sınırları açıkça ihlal eden bir metin. Hasan Türksel, *Zamanın Dalgaları*'nda A. Manguel'in, J.L. Borges'in, W.G. Sebald'in yolundan gidiyor ve okura çok katmanlı bir anlatı sunuyor.

#zaman #deniz #sonsuzluk #okumak #baba

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6496-7

9 789750 764967